

HARP
SANAT

TÜRKİYE HARBE GİRİYOR MU?

Rıza Çavdarlı

Harp Sanat©

www.harpsanat.com

kitap@matbumedya.com

0850 304 22 03

Yayıncı Sertifika No 28740

Genel Müdür: Emrah Çelik

İşletme Koordinatörü: Muhammed Yurt

Yayınevi Müdürü: Oğuz Şahin

Yayın Yönetmeni: Dr. Hakan Özkütükçü

Yayın Koordinatörü: Murat Şerefoğlu

Yayıma Hazırlayan: Yusuf Sağır

Son Okuma: Murat Şerefoğlu

Mizanpaj Tasarım: Emir Tali

Kapak Tasarım: Efe Bozkurt

Kapak Görseli: Türk, ABD ve İngiliz devlet başkanları II. Kahire Konferansı'nda

(<https://www.ismetinonu.org.tr/tarihte-bugun-7-aralik/>)

1. Basım, İstanbul, Ekim 2024, Genel Seri: 4052

ISBN: 978-625-9796-73-4

Matbu Ajans / İstanbul

Matbaa Sertifika No: 48138

"Harp Sanat Yayınevi tarafından baskıya hazırlanan eserlerin hukuki sorumluluğu tamamen yazara aittir."

TÜRKİYE HARBE GİRİYOR MU?

Hazırlayan
Yusuf SAĞIR

Rıza Çavdarlı

İÇİNDEKİLER

Harp Sanat Yayınevi'nin Yayın Esasları	7
Yayınevinin Notu	11
Hazırlayanın Notu	15
TÜRKİYE HARBE GİRİYOR MU?.....	19
ATEŞ ORTASINDA TÜRK VATANI.....	34
HARP KIŞKIRTICILARI VE KUNDAKÇILARI	
ÖNÜNDE TÜRKİYE EFKÂRI.....	36
DİZİN	47

HARP SANAT YAYINEVİNİN YAYIN ESASLARI

Harp Sanat Yayınevi, şanlı Silahlı Kuvvetlerimizde yıllarca görev yapmış olan emekli bir subay tarafından ülkemizdeki askeri tarih çalışmalarına katkı sağlamak için 2021 yılında kurulmuştur. Bilimin ışığını rehber edinen yayınevimiz, Atatürkçü bir çizgide, bağımsız yayıncılık faaliyetlerinde bulunmayı temel ilke edinmiştir. Yayınevimiz, yayımlayacağı nitelikli eserlerle ülkemizde askeri tarih alanında hissedilen eksikliği gidermeyi amaçlamaktadır.

Bilindiği üzere toplumların tarihi incelendiğinde askerlikle ilgili hususların siyasi, sosyal ve kültürel alanlara doğrudan veya dolaylı etkilerinden söz edildiği görülmektedir. Bu etkilerin tespit ve değerlendirilmesinin, günümüze ve hatta geleceğe bakan yönlerinin ortaya konulmasının fert ve devlet ölçeğindeki gelişime önemli katkılar sağlayacağı üzerinde durulmaktadır.

Sosyal bilimlerde askerî konulara ağırlık veren çalışmalar, Birinci Dünya Savaşı sonrasında önem kazanmaya başlamıştır. Zamanla genel tarih araştırmaları içinde kendine özgü bir anlayışa dönüşerek askerî tarih adı altında toplanan bu alandaki çalışmalar, Batı'da 21. yüzyılda büyük bir hız kazanmışsa da Türkçe literatürde ne yazık ki henüz arzu edilen seviyeye ulaşamamıştır.

Karakter ve kültür kodlarımızda var olan askerliğe ve ona dair çalışmalara ivme kazandırılarak bu alandaki eksikliğin nitelikli eserlerle giderilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Aksi hâlde bu boşluğun

akademik olmayan, ideolojik birtakım amaçlarla, bilgi ve belgeye dayanmayan yorumlarla ve popülist eserlerle doldurulması başka sorunları da beraberinde getirecek, ortak tarih bilincinin oluşumuna zarar verebilecektir.

Yayınevi olarak bu bilinçle, imkânlarımız nispetinde faydalı çalışmalar ortaya koymayı arzu ediyoruz. Bu alandaki akademisyen ve yazarlarla koordineli çalışmalar yürüterek akademik, tarafsız ve güvenilir kaynaklardan oluşan yerli ve yabancı nitelikli eserlerle okuru buluşturmak istiyoruz. Kuramsal kaynaklardan edebî eserlere kadar geniş bir yelpazede yapacağımız yayınlarla, askerliği meslek olarak benimseyenlerin yanında askerî tarihe ilgi duyan herkese hitap eden akademik ve edebî eserler ile başvuru koleksiyonu oluşturmaya çaba sarf edeceğiz.

Tarihin tozlu raflarında unutulmaya yüz tutmuş, sandıklarda kitli kalan hatıraların, yazma eserlerin, baskısı tükenmiş kitapların; Yükseköğretim kurumlarında büyük emekler verilerek hazırlanmış sonra atıl kalan değerli çalışmaların gün yüzüne çıkarılması için atacağımız adımlarla, bu türdeki yayınların ve disiplinler arası müşterek akademik çalışmaların artmasında teşvik edici bir rol üstlenmek istiyoruz.

Askerlik mesleğinin ilgi sahası içinde önemli bir yer tutan yönetim, liderlik, strateji ve organizasyon konularıyla yeni modellere ilham verecek çalışmaları okurla buluşturmayı da hedefliyoruz.

Askerî geleneklerin oluşturulması, geliştirilmesi ve sürdürülmesi amacıyla özellikle tarihe mal olmuş komutan ve stratejistlerin düşüncesi ve tecrübelerinin sonraki nesillere aktarılmasına hizmet edecek biyografi ve hatıratlarının yanında tenkit ve kritiklerini yayınlamayı amaçlıyoruz.

Harp tarihinin konuları dışında kalan ancak yazarı veya işlediği konu itibarıyla daha çok sosyal tarihin ve edebiyatın alanına giren eserlerin yayınlanmasının da önemli bir boşluğu dolduracağına inanıyoruz.

Her safhasını akademik bir titizlikle takip edeceğimiz, editörlük çalışmalarına önem vereceğimiz yayınlarımızda Türk Dil Kurumunun Yazım Kılavuzu'nda belirtilen esaslar çerçevesinde hareket edeceğiz.

Faydalı olabilmek niyet ve gayretiyle...

YAYINEVİNİN NOTU

Harp Sanat Yayınevi olarak askerî tarih hakkında kaleme alınmış telif eserler, hazırlanan çeviri metinler (Osmanlıcadan) ve yabancı dillerden yapılan çevirilerin yanı sıra telif hakkı bitmiş nitelikli eserleri yayımlamayı da amaçlamaktayız. Bu bağlamda Helmuth von Moltke, Colmar Von Der Goltz, Kazım Karabekir, Fevzi Çakmak, Arif Baytın, İsmail Hakkı Berkok ve Ziya Yergök gibi komutanlar; Ebubekir Hâzım Tepeyran, Mahmut Esat Bozkurt ve Süleyman Kâni İrtem gibi devlet adamları; Eyüp Sabri Akgöl ve Suphi Nuri İleri gibi siyasetçiler ile Ali Haydar Alpagut, Fevzi Kurtoğlu, Rıza Çavdarlı ve Sadettin Nüzhet Ergun gibi araştırmacılara ait eserleri de peyderpey yayımlamayı hedeflemekteyiz.

Bahsedilen eserlerin önemli bir kısmı 1930’lu ve bir kısmı ise 1940’lı yıllarda yayımlanmıştır. Bu dönemde basılan kitaplar -yaşanan alfabe değişikliği sebebiyle- hem imla kuralları konusunda yaşanan karışıklık hem de baskı tekniklerindeki yetersizlikten dolayı dilsel ve görsel olarak birtakım kusurlarla malul olduğu bilinen bir gerçektir.

Çok nitelikli kitaplar dâhil hemen hemen hepsinde görsel bakımdan (mizanpaj) tekdüzelik hâkimdir. Kitaplardaki “konuşma cümleleri, alıntılar, iç sesler vb.” genellikle punto büyüklükleri eşit olan aynı fontlarla yazıldığından, ilgili kısımların nereden başlayıp nerede bittiğini fark etmek ancak dikkatli okumalar sayesinde mümkün olabilmektedir. Yeniden yayımladığımız eserlerde bu sorunu gidermek için şu tasarruflarda bulunduk:

1. Birkaç cümleden oluşan (bir paragraf oluşturacak kadar uzun olan) konuşma cümleleri ve alıntıları -karşılıklı konuşma arz etmiyorsa- ana metinden bir punto küçük ve soldan bir birim içeride, çift tırnak içerisinde müstakil olarak -yani ayrı bir paragraf olacak şekilde- yazdık.
2. Çift tırnaklı ifadeler içerisinde ayrıca vurgulanması düşünülen kelime ve cümleleri ise tek tırnak içerisinde gösterdik.
3. Güncelliğini yitirdiğini düşündüğümüz kelimelerin anlamlarını metin içerisinde vermeyi tercih ettik. Bunun için kelimenin ilk geçtiği yerde köşeli parantez içinde ve köşeli parantez işareti ile birlikte kelimenin anlamını ana metinden iki punto küçük yazdık. Böylelikle kelimenin anlamını bilenlerce metnin bölünmeden okunmasını sağlamaya çalıştık. Söz konusu kelime metinde birçok yerde geçiyorsa belirli aralıklarla birkaç kez aynı şekilde anlamını verdik. Eğer anlamı bilinmeyen kelime sayısı daha fazla ise kelime anlamları metin içerisinde değil dipnotlarda gösterdik.
4. Kitap, dergi, ansiklopedi, gazete isimlerini italik olarak yazdık. Gazete, dergi isimlerinin orijinalinde gazetesi, dergisi gibi kelimeler yoksa bu kelimeler küçük harfle ve düz olarak, ismin orijinalinde varsa italik ve baş harfi büyük olarak yazdık.
5. Dipnotları, ana metinden iki punto küçük ve ana metinle aynı yazı tipinde yazdık.
6. Cümle ya da paragraf içindeki -yani müstakil olmayan- konuşma cümlelerini çift tırnak içinde ve ana metinle aynı punto ile yazdık.
7. Karşılıklı konuşma cümlelerini alt alta, soldan bir birim içeriden ve başında konuşma çizgisi (uzun çizgi) olacak şekilde ve ana metinden bir punto küçük olarak yazdık.

8. Konuşma cümlelerine dâhil olmayan kelimeler (dedi, ekledi, ilave etti, söyledi vb.) ile konuşma cümlelerinin arasına virgül koyup bunları ana metinle aynı puntoyla yazdık.

9. “İç ses” türündeki konuşmaları ana metinle aynı büyüklükte ve italik olarak yazdık.

10. Köşeli parantez içinde yaptığımız -ana metne ait olmayan- ilaveleri ana metinden bir punto küçük olarak yazdık. Bunlar şiir açıklamaları gibi uzun olabileceği gibi cümledeki anlatım bozukluğunu gidermek için ekleme ihtiyacı hissettiğimiz bir kelime/kelime grubu da olabilir.

11. Kelimelerdeki “inceltme, kesme” işaretleri için Türk Dil Kurumunun güncel *Yazım Kılavuzu*'nu esas aldık.

12. Tarihî kaynaklarımızın genel itibariyle Arap harfli metinlere dayalı olması nedeniyle kaynaklara gitmek isteyen okurların işini kolaylaştırmak ve akademik çalışmalarda takip edilen imla anlayışıyla uyumu sağlamak için tarihî şahsiyetlerin isimlerinin yazımında *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*'nin (*TDVİA*) imlasını esas aldık. Böylece isimlerin sonundaki “t”leri “d” olarak (Mehmet => Mehmed gibi); “p”leri “b” olarak (Recep => Receb gibi) yazdık. Yine Hayrettin => Hayreddin gibi. Keza isimlerdeki uzatma ve inceltme işaretlerinin kullanımında *TDVİA*'nın imlasını esas aldık. Mesela Pîrî, Kanûnî gibi.

13.-oğlu, -zade kelimelerini kendisinden önce gelen isimle birleşik yazdık. Mesela Müezzinoğlu Ali Paşa, Ömeroğlu Turhan Bey gibi.

Bu ölçütlere göre yeniden yayımlayacağımız eserlerin kültür hayatımıza katkı sağlamasını temenni ediyoruz.

HAZIRLAYANIN NOTU

Almanya'nın 1 Eylül 1939'da Polonya'yı işgali ile II. Dünya Savaşı başladı. Polonya'nın toprak bütünlüğünün bozulmasına karşın 3 Eylül'de İngiltere ve Fransa, Almanya'ya karşı savaş ilan etti. Bu sırada Almanya ile ortak hareket eden Sovyetler Birliği de savaşa dâhil oldu. 1940'ta Hollanda ve Belçika'yı işgale başlayan Almanya, Fransa'ya kadar ilerledi. 14 Haziran 1940'ta Paris'i ele geçirdi. Öte yandan Mayıs 1940'ta İtalya savaşa girmiş ve Kuzey Afrika'da işgallere başlamıştı. Almanya ve İtalya birlikte hareket ediyordu.

İngiltere'ye karşı harekete geçen Almanlar burada istediği başarıyı yakalayamadı (1941); buna karşın Sovyetler Birliği'ni işgale hazırlandı. Alman ordusu 1941'de Balkanlarda ilerlemeye başladı ve adalarla birlikte buraların hâkimi oldu. Almanya ve Sovyetler Birliği'nin çıkar çatışmasıyla Haziran 1941'de Alman orduları Sovyet topraklarına doğru harekete geçti. İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'nin Almanlara karşı Sovyetler Birliği Başkanı Stalin'in yardım talebiyle Sovyetler müttefik kuvvetlere katıldı. 1944 yılı başlarında Alman ordularının ilerleyişi durduruldu ve Moskova düşmekten kurtuldu.

Kuzey Afrika'da ise Mihver güçleri İngiliz ve Amerikan birliklerinin üstünlükleriyle 1943 Mayıs aylarında Kuzey Afrika'yı terk etmek zorunda kaldı. Savaşın kazanılacağına ilişkin inancın etkisiyle 1943 yılı başından itibaren müttefik liderleri bir araya gelerek savaşın gidişi ve savaş sonrası barışı görüşmeye başladılar. Kasım ve Aralık aylarında Tahran ve Kahire'de toplantılar yapıldı. Stalin Kasım 1943 Tahran

Konferansı'na katılabildi. Müttefikler 1945'te Yalta Konferansı'nda Alman topraklarını aralarında paylaştı. 7 Mayıs 1945'te Almanya teslim oldu. 6 Ağustos 1945'te Hiroşima'ya ardından Nagazaki'ye atom bombası atıldı. 14 Ağustos 1945'te Japonya'nın teslim oluşuyla II. Dünya Savaşı sona erdi. Bu savaş sonuçları itibarıyla tarihin en ağır savaşıdır zira 60 milyon insan öldü.

Türkiye bu savaşa katılmasa da savaşın ağır ekonomik tahribatını yaşadı. Bu savaşın etkisiyle Sovyet tehdidi karşısında Türkiye, Batı'ya yanaştı ve oradan askeri ve ekonomik yardımın önünü açabilmek için de çok partili sisteme geçti. Şüphesiz bu savaşla Amerika'nın Türkiye üzerindeki nüfuzu artmıştır. İşte bu eserde yazar, Türkiye'nin II. Dünya Savaşı sırasında gerçekleşen I. ve II. Kahire Görüşmeleri ile Tahran Konferansı'daki harekât tarzına ilişkin Türk ve yabancı basın tutumunu; gazete, dergi ve yazarların görüşlerinden hareketle değerlendirmiş; bunlara karşın kendi düşüncesini dile getirmiştir.

Bu kitabın ilk baskısı Aydın Kitabevi tarafından 1943 yılında yapılmıştır. II. Dünya Savaşı'nda Türkiye'nin savaşa katılma durumu konferanslar bağlamında değerlendirildiğinden bu eser kıymetlidir. Özellikle III. Dünya Savaşı tamlamaları çalışıldığı bu günlerde, günümüze ışık tutacağı düşüncesinden hareketle eseri yeniden yayına hazırladık.

Kitabın ilk baskısında birçok imla hatası yapılmıştır; bunlar düzeltilmiştir. Ayrıca bazı tümce eksiklikleri tamamlanmış; tamlama yanlışlıkları giderilmiştir. Kelimelerin yazımında Türk Dil Kurumu sözlükleri esas alınmıştır. Birbirinden bağımsız olarak verilen cümleler anlamlı bir paragrafa dönüştürülmüş, noktalama işaretlerinde bazı tasarruflarda bulunulmuştur. Günümüzde kullanımı yaygın olmayan kelimelerin anlamı peşi sıra köşeli parantez içerisinde ana metinden ayrı iki punto küçük olarak verilmiştir. Metin içerisinde açıklanmasına